

UVOD

Đakovačka katedrala najveća je sakralna novogradnja Hrvatskog historicizma, te jedna od najvažnijih sakralnih građevina Srednje Europe u 19. stoljeću uopće. Povijest njezine izgradnje i opremanja iznimno je bogata brojnim događajima, promjenama koncepcija i sukobima kroz koje se odražava slika vremena u kojem je podizana. Preko nje prelamaju se ponajprije bezbrojna pitanja vezana za gradnju i opremanje crkava u historicizmu.

Na primjeru ove građevine mogu se rasvijetliti ključni problemi (sakralne) umjetnosti 19. stoljeća od nove uloge koja se postavljala pred arhitekturu u Katoličkoj crkvi, preko transformacije sakralnih gradnji u nacionalne spomenike te općenitog pitanja nacionalnog duha u umjetnosti, zatim odnosa crkvenog namještaja prema prostoru u koji se smješta, do, naposljetku, težnje za postizanjem ravnoteže između vjernosti povijesnom predlošku i potrebe za kreativnošću.

Kako je osoba najzaslužnija za njezinu izgradnju biskup Josip Juraj Strossmayer, jedna od ključnih figura hrvatske kulture, umjetnosti i politike 19. stoljeća, katedrala je istodobno i odraz svih turbulencija koje su u tom razdoblju obilježavale hrvatsko društvo.

Monografija nastoji obraditi katedralu sa što više različitih aspekata. Prvi dio teksta strukturiran je stoga kronološki, drugi tematski. Uvodna poglavlja donose kratki pregled povijesti Đakovačko-bosanske i Srijemske biskupije, zatim pregled povijesti ranijih katedrala koje su postojale u Đakovu prije izgradnje današnje, Strossmayerove, te, naposljetku, uvid u nerealizirane projekte za izgradnju nove đakovačke prvostolnice iz prve polovice 19. stoljeća.

Nakon uvodnog dijela slijedi glavni dio teksta koji govori o izgradnji i opremanju današnje katedrale. Njezina se izgradnja promatra unutar konteksta (srednjo)europske sakralne arhitekture i umjetnosti uopće u prvoj polovici i sredini 19. stoljeća, a potom se izlaže slijed događaja vezan za naručivanje projekata za katedralu, konkretnu izgradnju te opremanje. Pritom se najveća pažnja posvećuje radu Karla Rösnera, odnosno, nakon njegove smrti, Friedricha Schmidta, tada najcjenjenijih arhitekata na polju sakralne arhitekture u Monarhiji. U sačuvanim Rösnerovim i Schmidtovim projektima za Đakovo očitavaju se ne samo promjene koncepcije izgleda katedrale nego i općenita događanja u srednjoeuropskoj arhitekturi tog doba, kada su romantičarski principi građenja ustupili mjesto visokohistoricističkim.

Pokušao se definirati i autorski udio pomoćnika spomenute dvojice arhitekata u izradi projekata katedrale – Schwengbergera, Missonga, Laužila te osobito Bolléa, koji će se najviše od svih vezati za Đakovo i Schmidtove radove u Hrvatskoj, što će dovesti do njegova preseljenja u Zagreb i slijedom događaja potpune preobrazbe hrvatske arhitekture.

Posebno se obrađuju i problemi koji su se javili kada su crkvu oslikavali otac i sin Seitz, te ostali problemi uređenja unutrašnjosti: postavljanje oltara, propovjedaonice, orgulja, ispovjedaonica, biskupskog i kanoničkih sjedala te klupa.